

VRELCI

Leto III. Številka 4 (25)

GLASILO DELOVNE SKUPNOSTI ZDRAVILIŠČA ROGAŠKA SLATINA

Maj 1975

Raznarodovanje, teror in prvi začetki odpora proti okupatorju v Rogaški Slatini

PRED 30 LETI JE BILO KONEC UNIČEVALNEGA FAŠISTIČNEGA DIVJANJA

I.

V času najbolj gnusne nevarnosti, ki je pretila pretežni večini človeštva, in takrat, ko se je pisala najsvetlejša epopeja jugoslovanskih narodov, je tudi Rogaška Slatina plačala velik krvni davek. To borbo nam je z neenakimi sredstvi vsilil Hitlerjev fašizem.

Spomenik padlim za svobodo in žrtvam fašizma v zdraviliškem parku je popisan s številnimi imeni tistih, ki so mislili in hoteli drugače, kot pa jim je hotela vsiliti uničujoča nacistična ideologija. Je kot nema priča velikega časa. Vedno znova me spominja na misli, ki sem jih ob neki priložnosti prebral na monumentalnem spomeniku pri Slavkovu (Austerlitz) v južni Češki: »Mrtvim v slavo in spomin — živim in bodočim generacijam v premislek in opomin!« (Pri tem kraju je Napoleon premagal združeno avstrijsko in rusko vojsko l. 1805.) Svojce padlih spominja na njihove najdražje, s katerimi so skupaj delili srečo in zlo, skupaj upali, hrepeneli in čakali na pravičnejši čas svobode, ki pa ga niso skupaj dočakali.

Med nami so še žive priče, ki so sodoživljale vse tegobe, ki jih je v aprilu 1941 prinesla fašistična okupacija med nas. Tridesetletnica zmage je tudi pravi trenutek in priložnost, da mlajši generaciji obudimo dogodke, ki so nas poniževali, nam jemali človeško in narodnostno dostojanstvo, ko so okupatorji pljuvali in teptali vse, kar nam je bilo sveto in drago. V nas so hoteli izmaliti čut za pravico in krivico.

II.

Drama se je pričela na velikonočni petek zjutraj. V zraku

je preletavalo nekaj nemških izvidniških letal. Po cesti pa so skraja previdno »tipali« zeleno uniformirani vojaki na motornih kolesih. Spraševali so redke pešče o morebitnih ostankih sicer že dotolčene jugoslovans-

ske vojske. Komaj pičlo uro ali dve zatem pa so se pričele valiti iz smeri Podplata na transportnih vozilih ogromne armade do zob oboroženih vojakov. Šele po dveh tednih se je ta invazija umirila.

Takoj po prvem prodoru vojske so se pričeli pojavljati v kraju člani razvpitega Kulturbunda. Oblečeni so bili v tipične rjavo črne uniforme, okoli rokava pa so nosili trak s kljukastim križem. Na javnih poslopih so se že pojavile prve zastave s kljukastim križem. Prav kmalu so začeli kazati svoje prave namene, s tem ko so fizično obračunavali na cesti s tistimi, ki so popreje kakorkoli izražali svoje protinemško razpoloženje. Brce, psovke, klofute, pljuvanje in uničevanje slovenskih napisov, so postali zakon te dotlej med nami prikrite rjave drhali.

Nekaj dni po vdoru je pričela z delom nemška civilna uprava. Hotel Turist je bil sedež občinske uprave. Za župana je bil postavljen tukajšnji prebivalec po imenu Miglič. Bil je znan in sfanatiziran nacist in krvni sovražnik vsega slovenskega.

V hotelu Ljubljanski dom se je utaborila civilna uprava (Zivilverwaltung). Prišli so nemški orožniki; zamenjani so bili domala vsi poštni uslužbenci. V vili Janina se je vgnezdil oddelek razvpite tajne policije (gestapo).

Kmalu za tem so se pričele prve izselitve Slovencev in njih deportacije v Srbijo. Prirejene so bile na psihološki šokirni učinek s tem, ko so v poznih nočnih urah hrupoma zbudili žrtve in jim določili skrajno kratek čas za odhod. S seboj so dovolili jemati le najnujnejšo prtljago. Nato so jih kot kriminalce odvedli na zbirno mesto.

Vsi hoteli so dobili nemška imena. Zaposlitev v javnih službah je bila na voljo le kulturbundovcem. Vedno znova

(Nadaljevanje na 2. strani)

Spomenik padlim za svobodo in žrtvam fašizma v zdraviliškem parku

Raznarodovanje, teror in prvi začetki odpora proti okupatorju v Rogaški Slatini

(Nadaljevanje s 1. strani)

so zabičevali, da je občevalni jezik le nemški.

Med Slovenci se je kmalu zvedelo o ustanovitvi Osvobodilne fronte. Slišali smo njen apel: »Slovenci, ne glede na ideološko, nacionalno ali pa na versko pripadnost, strnimo svoje vrste... Grozi nam najhujše uničenje...« itd. Slišali so ga tudi okupatorji in njihovi somišljeniki. »Vi niste Slovenci! Vi ste domovini zvesti Spodnještajerci! Vaš jezik je nemščina! Slovenščina je jezik pastirjev in ciganov! Ta dežela mora zopet postati nemška,« so tulili razni krajsfirerji, štandartenfirerji in drugi iz te baže na številnih masovnih sestankih.

Sistematično in pedantno z vso doslednostjo so se lotili raznarodovalnega dela. Deportacij v Srbijo je bilo vedno več. Sledile so si ena drugi. Izpraznjena stanovanja in imetje izgnancev so si prisvojili priseljeni Nemci. Najbolj pa so plenili nekateri tukajšnji izdajci.

Uporaba nemškega jezika je bila povsod strogo obvezna. V pekarni, trgovinah, na železnici in v vseh uradih so postavljeni šefi Nemci ali pa nemškutarji grobo in žaljivo zavračali vsakogar, ki ni govoril nemško. Rajhovski lepaki so povsod naznanjali oblast: en rajh, en narod in en firer (Hitler)! Povsod pretnje: »Kdor ni z nami, je proti nam! Iztrebili bomo to srbsko drhal!« (V svojih pojmovanjih so slovenstvu pripisovali smotre velikosrbske hegemonije.)

V šolah so nemški učitelji zamenjali Slovence. Pouk je bil le v nemščini. Kakšne tragikomične scene so se uprizarjale med šolarji, ki niso razumeli tujega jezika, in med nemškimi učitelji!

Čez nekaj mesecev je pričel z delom Heimatbund. Pričele so se ankete in izpolnjevanje raznih vprašalnikov, da bi se ugotovilo arijsko ali nearijsko poreklo posameznika. Slovenci so stali po več ur v vrstah, da bi jih naposled komisija izprašala, slikala in s tem odločila o njihovi nadaljnji usodi.

Po napadu na Sovjetsko zvezo je gestapo podvojil svojo aktivnost pri iskanju organizatorjev in somišljenikov OF. Ovaduštvo je vzplamelo v vsej svoji vulgarnosti. V vili Janina je bila gestapovska mučilnica. V hotelih Beograjski dom in Soča so bili nastanjeni oddelki SA (napadalni oddelki), ki so vadili vermane (za nemško obrambno službo). V hotelih Park in Slatinski dom je bilo nastanjenih prek 130 vojakov nemške vojske. Hotel Slovenski dom je bil prirejen v sanatorij za nemške policiste.

Nadutost in oholost rajhorcev in tukajšnjih nemškutarjev je spričo velikih nemških zmag na vzhodni fronti rasla kot živo srebro v vročini. »Vprašanje zmage je le še vprašanje nekaj tednov ali mesecev,« so si željno obetali in z vso germansko pedantnostjo nadaljevali svojo začrtano raznarodovalno delovanje. Svoji novi red, po vzoru njihovega »nezmotljivega firerja« so videli tik pred uresničitvijo.

III.

Pa navzlic vsemu v Rogaški Slatini vsi niso tako mislili. Vsaj pretežna večina Slovencev je imela povsem drugačne predstave o izidu te neenake borbe. OF je našla pot do vsakogar, ki je užival njeno zapanje. Mnogi so se aktivno udeleževali zbiranja denarja in podobnih solidarnostnih akcij. Partijci, ki so uspeli zadržati svojo ilegalnost, so bili glavni nosilci akcij. Jasno je postajalo tudi najbolj zaverovanim pacifistom med Slovenci, da je vsaka nemška akcija premišljen del uničevalnega načrta, ki so ga nacisti pripravili za popolno iztrebljenje Slovencev in vseh Slovanov. Izgnanstva v

nost partizanov na domala vsem jugoslovanskem ozemlju je gestapo budno spremljal in krvoločno interveniral. Zloveščji rdeči lepaki so skoraj vsak teden oznanjali številne ustrelitve talcev v celjskem Starem piskru. Po petdeset, sto in več imen je obsegal takšen seznam.

IV.

Komunistična partija Jugoslavije je pozivala vse domoljubne Jugoslovane k orožju in na neizprosni boj proti okupatorju. V začetku leta 1942 sta tukajšnja organizacija OF in partijska organizacija sklenili vdreti v nemško skladišče orožja v Rogatcu. Kako je akcija potekala, nam pripovedujejo nekateri udeleženci te drzne naloge.

Tovariš KARL DROFENIK, do svoje upokojitve direktor trgovskega podjetja, pripoveduje: »Zvedeli smo, da je v Rogatcu v skladišču trgovine nasproti šole večja količina orožja in municije. Položaj nam je opisal tamkajšnji čevljar Pepi Medved. Zbirno mesto smo določili pri zakoncih Mariji in Francu Kodriču v Rjavici. Za akcijo so bili določeni tovariši Ivan Ivanuš kot vodja, njegov

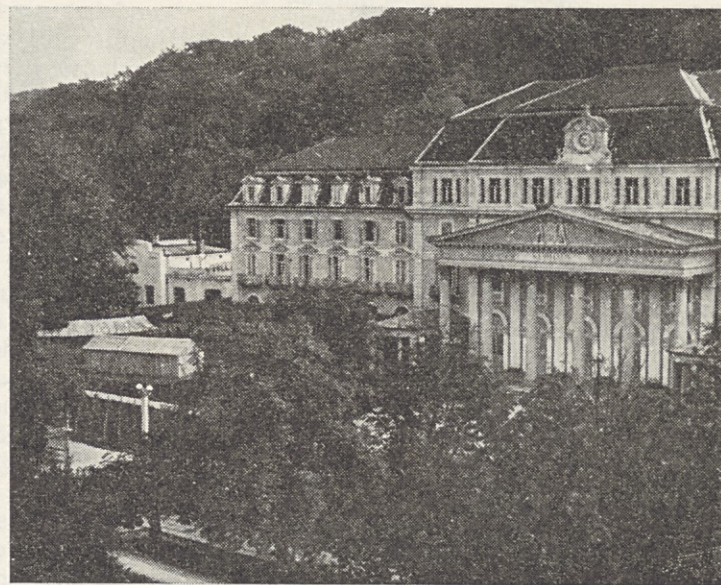
je Ivanuš vdrl skozi dvojna vrata, smo takoj pričeli iznašati puške in zaboje z municijo. Po sistemu verige smo plen podajali drug drugemu. Pobrali smo vseh 27 pušk in mislim, da je bilo 6 zabojev municije. Ne nadoma se je od nekd na prizorišču znašel nočni čuvaj. Ivanuš, ki si je izdelal nemško uniformo, ga je skušal osorno »nadreti«, vendar zaman. Čuvaj je bil pri uporabi svojega orožja odločen, vendar je bil Ivanuš hitrejši. Ustrelil je vanj trikrat. Zatem je pričel streljati z okna župan Berlisk in še nekateri. Hitro smo pobrali plen in že nas je vzela noč in gozdovi Strmca. Kolona je ločeno napredovala brez večjih zapletljajev. Del orožja je Ivanuš s svojo skupino prenesel še tisto noč na Male Rodne, preostanek pa smo skrili v gozdu in ga prekrili s smrečjem. Drugi dan so ga odnesli v mlin v Kamencih tovariši Franc Vek, Marija Kodrič, sedaj poročena Kolar, jaz in še nekdo, ki se ga ne spominjam več.«

Tovariš Franček Vek, delavec v vrtnariji, se takole spominja akcije: »Takrat sem bil za hlapca pri Kamenšku v Kamencih. Sekretar Platinovšek je dejal na sestanku, da ni dovolj orožja za vedno številnejše partizane. Odločeno je bilo, da bomo šli v Rogatec po orožje. Nekateri, ki so bili določeni za pohod, so še poprej odšli v Slatino na neko nemško pridritev, to pa zategadelj, da bi si zagotovili alibi. V Rogatcu sem bil postavljen v vrsti na spodnji strani ceste. Prezvedel sem puške in jih dodajal naslednjemu v vrsti. Ko je bilo že vse pobrano, sem zaslišal vpitje in takoj za tem nekaj strelav. Med potjo sem zvedel za potek in rezultat pogovora med Ivanušem in čuvajem. Tovor je bil težak in pot zelo naporna. Po prihodu smo ugotovili, da sta se izgubili puški. Iskali smo ju še naslednji dan. Nekaj dni zatem smo orožje poslali partizanom na Planino in na Rudnico. Nesla sta ga deloma tudi Branko Peklar in Jože Kobilšek, ki sta tamkaj tudi padla.«

Tovariš Ciril Ivanuš, bivši kopališki delavec v Terapiji, je takole povedal:

»Že kakšen teden poprej me je o nameravani akciji seznanil brat Ivan. 'Krst' za takšne podvige sem imel že za seboj. Z Ivanom in še z nekom smo namreč vdrl v prostore Heimatbunda v hiši Sretenović nad železnico pri pekarni. Za propagando sva odnesla pisalni stroj in večjo količino papirja.

V Rogatcu smo napredovali v temni noči, in to v redkem gosjem redu. Z izhodiščnega položaja pri Kuneju smo se razporedili v verigo do skladi-

Pred zdraviliškim domom je okupator postavil poljsko stranišče

Srbijo, prisilno zaposlovanje v rajhu, streljanje talcev (skrajja 10 talcev za enega ubitega nacisti) in nato likvidacija njihovih svojcev, prisilna mobilizacija Slovencev v nemško vojsko, preseljevanja celih območij, koncentracijska taborišča, vse je služilo temu cilju: uničiti slovenstvo in pripraviti življenjski prostor (Lebensraum) za nemštvo.

Leta 1942 se je teror še posebej razbohotil. Mirovala pa tudi ni Osvobodilna fronta. Njene akcije in veliko aktiv-

brat Ciril, Franc Kodrič, Simon Koštrun, oba Košakova, Franc Pufler in njegov brat Albin Kobilšek, Anton Toplišek, Branko Peklar, Franc Vek in jaz. Podali smo se v gozd nad Rjavico, pri Junežu smo zavili na Strmec in Žabjek in prispeli pri sodnji v Rogatec. Akcijo je vodil Ivan Ivanuš. Edino on je imel tudi revolver. Izhodiščni položaj smo določili ob potoku pri domačih Kunej. V skladišču, ki je bilo na zgornji strani ceste, smo se napotili Ivan Ivanuš, Kodrič in jaz. Ko

šča. Določen sem bil na vogalu šole. Kmalu je bilo slišati zamolkli vlom in nekaj trenutkov za tem so začele „prihajati“ prve puške. Teže je bilo z zaboji, ker sta morala biti vedno po dva moža. Tisti ob potoku so si takoj oprtali orožje, to je po dve puški in po en zaboj na dva moža. Bil sem še ob šoli, ko sem zaslišal čuvajev „Stoj!“ Kmalu zatem je počilo nekaj strelav in nato sta pritekla brat Ivan in Karl (Drofenik). In že se je „odprl pekel“ streljanja z oken. Nemci so pričeli streljati tjavdan. Vendar smo jo po naporni poti srečno odnesli. Čez približno teden dni sem še pomagal prenesti orožje na Planino, kjer smo ga predali vodu partizanov. Brat Ivan je nekaj mesecev pozneje s svojim vodom uničil nemško ekonomijo v Irjem pri Bofulinu. Nemcem so zapretili, da naj takoj zapuste našo zemljo.»

Tovarišica Ema Herič, poprej Kobilšek, glavni blagajnik v zdravilišču, je takole opisala dogodek:

»Takrat mi je brat Franci Pufler povedal o nameravani akciji. Naročil je vsem v naši družini, da moramo biti pri večerni prireditvi, ki jo bodo organizirali Nemci v Slatini. Morali smo namreč odvrniti sum od sebe. Gestapo in domači izdajalci so bili posebno pozorni na nas, ker je bil brat znan kot predvojni komunist. Brat Jože je bil godbenik in je igral v ansamblu. Zato je šel v nočno akcijo brat Albin.

Proti jutru sta se vrnila težko pričakovana brata in mi v skopih besedah povedala o poteku uspešno izvršene naloge.

Akcija je drugi dan med Nemci močno odjeknila. Govorili so o drznosti četnikov, ki da so orožje odnesli preko Sotle na Hrvaško.

Kmalu zatem so Nemci ujeli Platinovška. S tem se je pričel val izdajstev in aretacij po gestapu. Ko sta odšla v partizane brat Jože in Branko Peklar, so brata Francija in mene zaprli. Orožje je prišlo v prave roke. Jože in Peklar sta padla na Rudnici, brat Franci je bil ustreljen kot talec, mene pa so poslali v koncentracijsko taborišče Aušvic.»

V.

Ta in še nekatere akcije so v dvainštiridesetih letih močno odjeknile med tukajšnjim prebivalstvom. Nemcem so pokazale in dokazale, da se je pričela porajati sila, s katero morajo računati.

Od dvanajstih udeležencev akcije odvzema orožja v Rogatcu je še danes živih pet. Vse ostale je vzela vojna vihra. Preostali so pošteni občani, žive neopazno svoj vsakdan. Dogodka se spominjajo v osnovnih črtah. Podrobnosti so se že precej zameglile. Je pač že minilo prek 33 let. »Bilo je tvegano,« pravijo, »pa kaj hočeš, takšne so bile zahteve takratnega časa.«

Sč

Naši delegati nam poročajo

PRORAČUN OBČINE ŠMARJE PRI JELŠAH ZA LETO 1975

Na zadnji seji zбора združenega dela, zбора krajevnih skupnosti in družbeno-političnega zбора, ki je bil konec marca v zdraviliški dvorani, je bila na dnevnem redu ena od osrednjih točk: sprejetje občinskega proračuna za leto 1975.

Predlog proračuna temelji na družbenem dogovoru o splošni porabi v SRS v letu 1975, ki je bil podpisan v začetku leta na ravni republike. Z družbenim dogovorom se ureja zlasti raven porabe za leto 1975, vzajemno prelivanje sredstev splošne porabe in usklajevanje davčne politike. Dogovor ureja tudi možno povečanje proračuna v letu 1975, ta možnost pa je seveda omejena na 24,1 % od osnove, ki se šteje proračunu v letu 1974.

Po obrazložitvi predloga proračuna se je razvila pestra in zelo zanimiva diskusija. Posamezni delegati so dajali pripombe na nekatere izdatke, pa tudi vprašanja so se vrstila. Delegacija Krajevne skupnosti Rogaška Slatina je med drugim dala tudi tele pripombe.

Sredstva, ki jih daje občinski proračun za krajevne skupnosti, so premajhna. Za vzdrževanje 100 km zunanjih cest dobi KS Rogaška Slatina le 124.500 din, za funkcionalne stroške pa 101.984 din. KS Rogaška Slatina pa ima mnogo več izplačil v breme funkcionalnih stroškov. Samo za javno razsvetljavo in za plačilo tajnika in administratorja ima letno prek 200.000 din funkcionalnih izdatkov.

Predstavniki krajevne skupnosti in občinska skupščina naj se dogovorijo pri Zdravstvenem domu v Celju, da se po izpolnitvi obveznosti iz samoprispevka pri gradnji zdravstvenega doma v Rogaški Slatini odvede nadaljnji samoprispevek v proračun krajevne skupnosti za izvajanje komunalnih del.

Zakaj tako povečanje osebnih dohodkov voljenih in imenovanih delavcev v upravi.

Obrazložitev v materialu, ki so ga dobili delegati, je bila zelo skromna, pa tudi odgovori na seji niso specificirali vseh činiteljev, ki so vplivali na tak porast osebnih dohodkov.

Delegati so že drugič zahtevali, naj se ceste, ki so v upravljanju Cestnega podjetja Celje, dajo v upravljanje krajevnim skupnostim. Delegati so prepričani, da bodo krajevne skupnosti za zneske, ki so v predračunu, te ceste boljše vzdrževale kot cestno podjetje.

Delegaciji Krajevne skupnosti Rogaška Slatina je bilo doslej dostavljeno le 6 izvodov gradiva za seje, kar je premalo. Zahtevali smo, naj se za 26 članov delegacije krajevne

skupnosti dostavlja vsaj 12 izvodov gradiva.

Delegati se namreč zelo zanimajo za gradivo, ki bo obravnavano na sejah zborov, na sejah delegacije pa ni mogoče podrobno proučiti gradiva.

Delegacije so tudi vprašale, kdo je dobil v letu 1974 znesek 910.000 din, ki je izkazan v predlogu proračuna kot izvršitev v letu 1974, za intervencijo v gospodarstvu. Prvi odgovor se je glasil, da je bilo izplačano 200.000 din za stroške urbanističnega načrta v Rogatcu in v Rogaški Slatini, 710.000 din pa za industrijsko halo »Iskre« v Bistrici ob Sotli.

Delegatka z odgovorom ni bila zadovoljna in je povedala, da v Bistrici ni bila postavljena nobena hala.

Predsednik IS tov. Božiček je ponovno pojasnil, da hala res ni bila zgrajena in da »Iskra« hale tudi ne bo gradila, toda sredstva so rezervirana in deponirana.

Vprašanje verjetno ni bilo čisto jasno obrazloženo, ker se

je okrog tega nadaljevala diskusija še po seji v »kuloarjih« z logičnimi vprašanji, zakaj se ta sredstva niso izkazala v proračunu za leto 1975 kot vrnjena sredstva.

Delegacija KS Rogaška Slatina je še na poti iz dvorane različno komentirala in ugibala, zakaj so potrebna takšna pota sredstev občinskega proračuna, zlasti pa, da bo potrebno več samoupravnega odločanja s skupnimi sredstvi.

Naj povem še, da je pred koncem seje na zahtevo mnogih delegatov krajevnih skupnosti podal predsednik izvršnega sveta predlog, da se v proračunu črta postavka odškodnine za nakup zemljišč in se 200.000 din razdeli gasilskim društvom in krajevnim skupnostim, ki nimajo samoprispevka za komunalno ureditev.

Krajevna skupnost Rogaška Slatina dobi po tem predlogu še 30.000 din. Delegati so se s tem dodatnim predlogom strinjali.

L. M.

Koliko smo opravili v obdobju januar–marec 1975

	1975	1974	Indeks
ZDRAVSTVO:			
Zdrav. pregledi	4.600	3.529	130
Kopeli	19.001	17.412	109
Postopki	5.528	5.608	99
HOTEL:			
Nočitve skupaj	34.628	30.512	113
Nočitve hotel Donat	4.626	—	—
Nočitve ostali hoteli	30.002	30.512	98
Nočitve domači gosti	23.166	19.639	118
od tega na druge stroške	12.670	8.489	149
Nočitve tujih gostov	11.462	10.873	105
Štev. gostov skupaj	4.164	3.851	108
Štev. gostov hotel Donat	888	—	—
Štev. gostov ostali hoteli	2.957	2.773	107
Štev. domačih gostov	2.957	2.773	107
od tega na druge stroške	650	662	98
Štev. tujih gostov	1.207	1.078	112
od tega: Avstrija	743	650	114
Italija	198	190	104
Nemčija	233	215	108
Ostali	33	23	143
NOČITVE PO NARODNOSTI:			
Avstrija	7.253	6.775	107
Italija	1.198	1.512	79
Nemčija	2.870	2.445	117
Ostali	141	141	100
RESTAVRACIJE:			
Iztržek hrane po naročilu	785.338,40	442.522,15	177
POLNILNICA:			
Polnitev min. vode (in riner.)	8.203.507	8.349.011	98
Prodaja min. vode (in riner.)	8.218.339	8.099.674	101
Donat	3.354.559	3.573.006	94
Tempel	4.834.035	4.503.608	107
Rinerji	29.745	23.060	129
Polnitev CO ₂	379.713	328.965	115
Prodaja CO ₂	384.528	324.371	119
od tega por. CO ₂ v kopal.	10.539	9.638	109

Iz zapisnika seje odbora za družbeni standard

ODBOR ZA DRUŽBENI STANDARD SE JE SESTAL NA SVOJI 16. SEJI DNE 31. MARCA LETOS. OBRAVNAVAL JE NASLEDNJE TOČKE DNEVNEGA REDA:

— kriterije za razporeditev v kamp prikolice — poročilo komisije;

— kriterije za stanovanjske kredite, gradnjo vodovodnih priključkov v letu 1975, zdravljenje članov delovne skupnosti Zdravilišča Rogaška Slatina v letu 1975 in za posojila za adaptacije stanovanjskih hiš v letu 1975;

— razno.

Predsednik posebne komisije, ki je bila imenovana na 15. seji tega odbora, dne 6. 2. 1975 in je imela nalogo pripraviti kriterije za koriščenje letnih

Gostinske uzance v praksi

ALI JE NAROČILO PO TELEFONU OBVEZNO?

Gost lahko po telefonu rezervira sobo v hotelu, sedež v restavraciji, svečano kosilo, koktail-party in vsako drugo vrsto storitev.

Naročilo je zaključeno, ko je dosežen sporazum o bistvenih sestavinah pogodbe: vrsta storitve, obseg, cena in čas koriščenja.

Racionalno je, da se takšen sporazum še pismeno potrdi. Običajno bomo to storili, če gre za nepoznanega naročnika ali pa za obsežnejše naročilo.

Pri naročilu s telegramom ali po teleksu velja enako pravilo, posebej pa obvezuje hotelsko organizacijo za takojšen odgovor (vsaj v roku 24 ur).

KAKŠEN JE PRAKTIČEN POMEN AKONTACIJE NA IZVRŠENO NAROČILO?

Hotel lahko določi oziroma veže kot pogoj za pravno veljavno rezervacijo plačilo akontacije. To se pravi, da bo rezervacija veljavna šele po izvršenem plačilu akontacije. Po določbah posebnih uzanc lahko znaša vrednost 3 nočnin, je pa lahko tudi višja.

Kaj je z akontacijo, če gost iz kakršnihkoli razlogov ne koristi rezervirane usluge, uzance ne urejajo.

Primer je treba reševati po analogiji s tistimi določbami uzanc, ki urejajo roke za pravno veljavno odpoved naročila. Akontacija pa ima lahko tudi značaj are (kapare). To je treba v pogodbi posebej poudariti. V takšnih primerih bi zapadla v korist hotela.

dopustov, je poročal o njenih ugotovitvah in predlogih.

Vseh prijavljenih za letovanje je 117 družin, kar je dosti več, kot pa je kapaciteta prikolic. V prikolicah bi lahko letovali od 1. junija do 30. septembra. Če bi šli na izmene vsakih 10 dni, bi se lahko zvrstilo 96 družin, torej bi bilo onemogočeno letovanje 21 družinam. Da se to ne bi zgodilo, bi bilo v vsaki izmeni na razpolago 5 prikolic za družine s šoloobveznimi otroki oziroma za delavce z obveznostmi, 3 prikolice pa za delavce, ki nimajo obveznosti. S tem in z določitvijo letovanja v času od 21. 6. do 30. 8. 1975 po 7 dni bi bilo omogočeno letovanje vsem zainteresiranim. Seveda pa bodo imeli v primeru, če se bo večina interesentov odločila za 10-dnevno letovanje, prednost za letovanje delavci, ki so že dalj časa zaposleni pri nas in ki imajo šoloobvezne otroke. Delno bo upoštevano tudi letovanje v lanskem letu oziroma če je interesent prijavljen letos prvič. Izven sezone — to je od 1. do 21. junija in v mesecu septembru — bo omogočeno 10-dnevno letovanje, ker so prikolice v tem času skoraj nezasedene.

Odbor je v skladu s pravilnikom o uporabi sredstev sklada skupne porabe pripravil razpise posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo v letu 1975, posojil za gradnjo vodovodnih priključkov v letu 1975, posojil za adaptacije stanovanjskih hiš in za zdravljenje članov delovne skupnosti Zdravilišča Rogaška Slatina.

Iz skupnega zneska posojil za individualno stanovanjsko izgradnjo v letu 1975, ki znaša 700.000 din in bo postopno na razpolago do konca leta 1975, lahko najamejo delavci zdravilišča posojilo za gradnjo stanovanjskih hiš in za nakup stanovanj iz gradnje za trg.

Posojila bo odbor dodeljeval delavcem pod naslednjimi pogoji:

— da je prosilec v delovnem razmerju z zdraviliščem najmanj 3 leta;

— da rok odplačila kredita ne more biti daljši od 15 let ali najmanj toliko, kolikor bodo določali eventualni spremenjeni splošni družbeni normativi;

— da obrestna mera za odobreno posojilo ne more biti nižja od 2% ali najmanj toliko, kolikor bodo določali morebitno spremenjeni splošni družbeni normativi;

— da razpolagajo z lastnimi ali iz drugih virov zagotovljenimi sredstvi v tolikšni višini, da skupno s posojilom zdravilišča zgrade stanovanjsko hišo ali stanovanje do faze, ko se

lahko vselijo in o tem v vlogi navedejo dokaze;

— posojilo kot pomoč k lastni udeležbi lahko znaša največ 70.000 din za novogradnjo za posameznika in 100.000 din za zakonca, če sta oba zaposlena v zdravilišču.

Posojila za gradnjo vodovodnih priključkov v letu 1975 bo odbor delavcem odobral pod naslednjimi pogoji:

— najvišji možni znesek posojila znaša 5.000 din;

— rok za vračilo kredita je eno leto, obrestna mera 2%;

— pričetek vračanja posojila je prvi naslednji mesec po odobritvi;

— s pismeno izjavo posojilojemalec pooblasti izplačilno blagajno zdravilišča, da od njegovega osebnega dohodka oziroma nadomestila osebnega dohodka ali od drugih prejemkov odteguje mesečno pogodbeno dogovorjeni znesek odplačila posojila;

— da posojilojemalec dovoli nadzor posojilodajalcu glede namenskega koriščenja posojila.

Skupni znesek sredstev za posojila za gradnjo vodovodnih priključkov v letu 1975 znaša 40.000 din. Ta sredstva bodo postopno na razpolago do konca leta 1975.

Skupni znesek sredstev za adaptacije znaša 100.000 din. Sredstva bodo na razpolago postopno do konca leta 1975.

Posojila bodo dodeljena delavcem pod naslednjimi pogoji:

— da je delavec pridobil lastnost delavca v združenem delu pred najmanj 3 leti;

— da je bila hiša zgrajena pred najmanj 20 leti;

— da s posojilom zdravilišča še ni gradil hiše;

— da rok odplačila kredita ne more biti daljši od 10 let oziroma tolikšen, kot določajo splošni družbeni normativi;

— da obrestna mera za odobreno posojilo ne more biti nižja od 2% ali najmanj toliko, kot določajo splošni družbeni normativi;

— da se delavec zaveže ostati na delu v svoji TOZD ali SDS za čas, ki je v pogodbi določen za odplačevanje kredita.

Za zdravljenje članov delovne skupnosti Zdravilišča Rogaška Slatina je namenjenih 50.000 din.

Prosilec mora izpolnjevati naslednje pogoje:

— da je v delovnem razmerju z zdravilišču neprekinjeno najmanj 3 leta;

— da prošnji za odobritev nadomestila priloži potrdilo šefa zdravnika ali od njega pooblaščenega zdravnika, da je zdravljenje v naravnem zdravilišču potrebno;

— da se bo zdravil v času letnega dopusta;

— da zdraviliškega kraja, v katerem bo zdravljenje odobreno, ne bo mogel spremeniti.

Razpisi so razobešeni na oglasnih deskah in v vodstvih TOZD. Razen sprejete navedenih pogojev vsebujejo razpisi še ostale določbe, ki so potrebne, da lahko interesent uveljavi pravico do posojil oziroma do nadomestila za zdravljenje.

Pod točko razno je bilo obravnavanih več prošenj. Sprejeti so bili naslednji sklepi:

— Moškemu pevskemu zboru Rogaška Slatina se odobri finančna pomoč v letu 1975 v znesku 20.000 din; na voljo mu bo po potrebi.

— Ob proslavi ustanovitve Poklicne gasilske enote v Celju, katero organizira Zavod za požarno-reševalno in tehnično službo Celje dne 26. aprila t. l., se odobri 10 gajb mineralne vode brezplačno, s tem da pri prevzemu oddajo lastno embalažo.

— Krajevni organizaciji SZDL Rogaška Slatina se odobri znesek 500 din za organiziranje proslave »8. marec«.

— Mileni Bjelovučič, korespondentki za tuje jezike, se v Uradniškem domu dodeli soba, katero je do sedaj koristila tov. Štefka Belič.

— Stanku Tajnšku, kurjaču v investicijskem sektorju, se dodeli garaža, katero trenutno koristi še dr. Jože Lavrič, seveda po izpraznitvi.

— Dragici Korbar se odobri, da znesek posojila 14.000 din, katerega bi morala vrniti do dogovorjenega roka, vrne v mesečnih obrokih do novembra letos z 8% obrestmi.

— Ana Blagus, delavka v računovodstvu zavoda, je prosila še za dodatni kredit (na razpolago da stanovanje staršev) za dokončanje stanovanjske hiše. Da bi odbor imel pri odločanju višine kredita primerno predstavlo, koliko je za to dejansko potrebnih sredstev, je imenoval komisijo, da si stanovanjski objekt ogleda in pripravi poročilo.

— Samoupravna stanovanjska skupnost občine Smarje pri Jelšah nas je obvestila, da bo letos na voljo prvih 7 stanovanj iz solidarnostnega sklada za območje Krajevne skupnosti Rogaška Slatina. Za ta stanovanja lahko priglasimo tudi naše delavce, ki nimajo primerne stanovanja.

Kadrovska služba je zbrala podatke o delavcih, ki nimajo primerne stanovanja. V poštev pridejo naslednji: Jože in Marija Lovrenčak, Miroslav Likar, Mira Jenič, Marija Kužner, Pavla Močnik in Majda Pance.

E. Z.

Iz zapisnika 8. seje odbora za strokovno izobraževanje

ODBOR ZA STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE JE NA SVOJI 8. SEJI RAZPRAVLJAL O POTREBI PO NOVIH ŠTIPENDIJAH IN VAJENCIJ, O IZREDNEM ŠOLANJU IN STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU TER O RAZNIH DRUGIH VPRAŠANJH S PODROČJA IZOBRAŽEVANJA IN IZPOPOLNJEVANJA DELAVCEV

Po družbenem dogovoru morajo biti vse štipendije in vsa vajeniška mesta razpisana. Razpisni rok je 30. april. Vodstva TOZD in SDS so bila o tem obveščena, zato so o tem obvestila odbor za izobraževanje. Odbor je o potrebah, katere so predvideli v TOZD in SDS, razpravljala in sprejela sklep:

Na Radiu Šmarje pri Jelšah se objavijo naslednja prosta učna mesta in štipendije:

- 8 učnih mest za natakarje,
- 6 učnih mest za kuharje,
- 2 učni mesti za izdelovalce peciva,
- 2 učni mesti za vratarje,
- 2 učni mesti za vajence električarske stroke,
- 1 učno mesto za vajence vodovodno instalaterske stroke,
- 1 učno mesto za vajence ključavničarske stroke,
- 1 štipendija na medicinski fakulteti,
- 2 štipendiji na višji šoli za rentgenske tehnike,
- 4 štipendije na srednji šoli za fizioterapevte,
- 2 štipendiji na srednji medicinski šoli — labor. oddelek,

- 2 štipendiji na ESS,
- 1 štipendija na ESS — turistična smer.

Interesenti morajo »Prošnji za štipendijo«, obr. 1,65, priložiti spričevalo o učenem uspehu in potrdilo o materialnem stanju. Rok prijave za razpisane štipendije je 30. junij.

Vodstvo TOZD Vzdrževalna dejavnost je predvidelo, da bodo delavci, ki že opravljajo delo kurjača in imajo ustrezno kvalifikacijo za ročno kurjenje, lahko opravili izpite za avtomatsko kurjenje doma. Izvedba tega ni bila možna. Zato so bili naknadno prijavljeni v tečaj za avtomatsko kurjenje parnih kotlov, ki ga organizira »LIK Savinja« Celje. Tako sedaj obiskuje ta tečaj 8 delavcev. Tečaj obiskujejo 3-krat tedensko popoldne in ob sobotah dopoldne. Delavci obiskujejo tečaj zaradi potrebe delovne organizacije, saj vsak izmed njih že ima svojo kvalifikacijo. Žrtvovati pa morajo svoj prosti čas in imajo v času tečaja stroške za prevoz in prehrano.

Odbor je sklenil, da se odobri 50 din po tečajniku za prehrano, dvema delavcema pa se odobri plačilo kilometrine za

prevoz vseh delavcev na tečaj, s tem da se ostalih 6 pravic do povračila potnih stroškov odpove.

Na delovnem mestu vratar v hotelu Donat je zaposlen komercialni tehnik, ki prosi za odobritev izrednega šolanja na VEKŠ I. stopnja. Delavec ima pri zdravilišču eno leto delovnega staža, pogoj pa je najmanj 3 leta. DS TOZD Zdraviliška dejavnost naj da izjavo, da ima potrebo po kadrih z višješolsko izobrazbo, ker le v tem primeru bi bilo možno napraviti izjemo.

Na priporočilo ekon. fin. sektorja je odbor razpravljal o povračilu štipendije tovarni Toper Celje za ekonomskega tehnika, ki se želi zaposliti v zdravilišču. Odbor je povračilo štipendije tovarni Toper odobrilo.

Na svoji 6. seji je odbor sklepal o povračilu štipendije zdravnice, ki je bila naša štipendistka, ni pa izvršila obveznosti, ki ji grede iz štipendijske pogodbe, niti ni vrnila štipendije do postavljenega roka. Sedaj pa prosi za primerno višino obrokov, ki bi jih mogla odplačevati kot zdravnik specializant. Odbor je sklenil, da

se ji odobri vračilo v mesečnih obrokih po 1500 din do vračila celotne vsote.

V TOZD Zdraviliška dejavnost je več delovnih mest, na katerih bi delavci morali obvladati znanje iz prve pomoči. Zato bo organiziran tečaj prve pomoči. Obvezno se ga morajo udeležiti fizioterapevti, ki še nimajo opravljenega izpita, kopalški mojstri, blagajničarke in čistilke hotela Donat.

Po zakonu o varstvu pri delu morajo imeti delavci na delovnih mestih s kompresorji tečaj in strokovni izpit za upravljalce kompresorskih postaj. Zato bosta šla na usposabljanje dva delavca iz zdravstvene enote, ki nimata zahtevane izobrazbe. Glede na obseg dela bo en delavec opravil izpit v spomladanskem roku, drugi pa v jesenskem.

J. E.

Gostinske uzance v praksi

ALI JE HOTEL ODGOVOREN ZA STVARI, KI SO UKRADENE IZ GOSTOVEGA AVTOMOBILA?

Tudi tukaj velja temeljno načelo, ki določa, da je odgovoren hotel za izginitve gostovih stvari le, če jih je gost predal v hrambo hotelskemu osebju, ali pa če so bile vnesene v hotelsko sobo. (Kdo se šteje za hotelsko osebje, smo pojasnjevali v neki interpretaciji te rubrike v preteklem letu.)

Hotel bi odgovarjal za izginitve le, če bi bil avto parkiran v zaklenjeni hotelski garaži ali pa na posebnem parkirnem prostoru, ki bi bil nadzorovan. V obeh primerih pa bi vozilo moralo biti zaklenjeno.

Pri tem je vredno omeniti, da so uzance v gostinstvu, ki jih je sprejela Zvezna gostinska zbornica, določile mnogo širšo odgovornost kot pa jo imajo v nekaterih drugih evropskih državah. Tam namreč hotel ni odgovoren za ukradene stvari iz avtomobila, pa čeprav so izginile iz zaklenjenega avtomobila, ki je bil parkiran na nadzorovanem prostoru ali pa celo v zaklenjeni garaži.

Sč

Medsebojna razmerja v združenem delu

VPRAŠANJE: V isti organizaciji združenega dela sta zaposlena mož in žena ali oče in sin, pri tem pa je med njimi takšen odnos, da je v delovnem procesu eden drugemu »nadrejen«. Nekaterim sodelavcem to ni všeč in trdijo, da se takšne zaposlitve ne bi smele dopuščati. Ali imajo prav?

ODGOVOR: Nimajo prav. Predpisa, ki bi prepovedoval delo ženi, kjer je zaposlen mož, ali sinu, kjer je zaposlen oče, pa čeprav obstaja med njimi »hierarhični« odnos, namreč ni. Če bi v organizaciji združenega dela hoteli uveljaviti takšen predpis, bi bil v nasprotju z ustavo, po kateri ima vsak delavec prosto izbiro poklica in zaposlitve.

VPRAŠANJE: TOZD Zdraviliška dejavnost objavi prosta delovna mesta. Nanje se prijavijo delavci iz TOZD Polnilnica ali TOZD Vzdrževalna dejavnost. Ali je med TOZD dopusten dogovor, da takšnih de-

lavcev ne bodo sprejemali, ker bi bili sicer TOZD, iz katerih se delavci prijavljajo, oškodovani?

ODGOVOR: Podobno kot v prejšnjem odgovoru, je treba reči tudi tu, da ustava zagotavlja svobodo dela, to je prosto izbiro poklica in zaposlitve. Potemtakem takšen dogovor ne bi bil dopusten, bil bi celo protustaven.

VPRAŠANJE: Delavec se je prijavil na objavljeno prosto delovno mesto in ga je pristojni organ tudi izbral. Izjavo, da soglaša s pravicami in obveznostmi, ki jih določajo samoupravni sporazumi o medsebojnih razmerjih v združenem delu, je podpisal. Na dan pa, ko bi moral pričeti z delom, se je premislil. Dal je pismeno izjavo, da umika svojo priglasitev na prosto delovno mesto, zahteva pa o tem pismeno odločbo. Ali je organizacija združenega dela dolžna izdati zahtevano odločbo?

ODGOVOR: Postopek okoli pridobitve lastnosti delavca v združenem delu je bil pravičen, saj je pristojni organ na podlagi prijave kandidata sklepal o izboru, delavec pa je podpisal izjavo, da s samoupravnimi sporazumi soglaša. Z umikom svoje vloge na dan, ko bi moral pričeti z delom, pa je delavec na jasn način dal vedeti, da sploh ne želi začeti dela. Že pridobljena lastnost delavca v združenem delu mu na ta način preneha. Ker še ni začel z delom, tudi še ni začel pridobivati pravic in obveznosti, ki mu grede iz dela in po delu.

Njegova izjava, da umika vlogo za pridobitev lastnosti delavca v združenem delu, je enostranska, zato s strani organizacije združenega dela ni potrebna še posebna pismena odločba o tem. Ne glede na to pa pristojni organ, ki je sklepal o izboru, lahko s sklepom ugotovi enostransko izjavo delavca.

V. K.

Bistvene sestavine statuta Krajevne skupnosti Rogaška Slatina

TEMELJNI AKT TUKAJŠNJE KRAJEVNE SKUPNOSTI VSEBUJE V SVOJEM OSNUTKU PREK 70 ČLENOV, KI SO RAZVRŠČENI V OSMIH POGLAVJIH. PRIPRAVILA GA JE POSEBNA KOMISIJA, KI JO JE IMENOVAL SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI

I. Opredelitev krajevne skupnosti.

Statut določa, da je KS Rogaška Slatina samoupravna skupnost, v kateri delovni ljudje in občani neposredno zadovoljujejo svoje osebne in skupne potrebe, sodelujejo pri odločanju o vprašanih skupnega pomena v občini, se povezujejo z delovnimi ljudmi organizacij združenega dela in z drugimi samoupravnimi skupnostmi.

Pri tem gre za urejanje naseelij, gospodarjenje s prostorom, otroško in socialno varstvo, zdravstveno varstvo, vzgojo in izobraževanje, kulturo in prosveto, telesno kulturo, za stanovanjske zadeve, komunalna vprašanja, varstvo potrošnikov, splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito itd. Po svojih delegatih se delovni ljudje povezujejo z drugimi skupnostmi in sodelujejo o skupnih vprašanjih.

Krajevna skupnost ima lastnost pravne osebe. Lahko izdaja priznanja občanom, ima svoj praznik in upravlja z družbenim premoženjem, ki ji je bilo dodeljeno.

II. Področje dela in naloge KS

Za uresničitev določenih nalog KS lahko prek svojih or-

ganov upravlja celo vrsto delanj in opravil, s katerimi zagotavlja zadovoljevanje skupnih potreb. Zagotavlja materialna sredstva, sprejme krajevni samoprisevek, ustanavlja svete, najema kredite, sprejema svoje letne programe dela in finančne načrte. Vse to določa v členih 11 do 15.

III. Samoupravljanje v krajevni skupnosti

Neposredna oblika samoupravljanja so zbori delovnih ljudi in občanov in referendum. Določila o sklicu, organih, nalogah in območjih zborov ter referendumu vsebujejo členi 16 do 28.

Posredna oblika samoupravljanja je podana z voljenimi in imenovanimi organi kot so: svet krajevne skupnosti, predsedstvo, komisije, odbori, poravnalni sveti in konferenca delegatov krajevnih skupnosti.

Način izvolitve, mandatna doba, ključ za določitev števil članov, pristojnosti sveta in ostalih organov določajo členi 29 do 50.

IV. Urejanje odnosov z organizacijami združenega dela in drugimi samoupravnimi organizacijami in skupnostmi.

Za uresničevanje teh odnosov je pristojna 26-članska de-

legacija. Občani jo izvolijo s tajnim glasovanjem, mandat pa ji traja 4 leta. Pravice in dolžnosti delegacije in delegatov so vsebovane v členih 55 do 56.

V KS Rogaška Slatina se izvoli splošna delegacija za vse samoupravne interesne skupnosti, ki štejejo 23 članov. Način izvolitve je določen z republiškim zakonom. Sestav te delegacije mora zagotoviti zastopnost vseh delovnih ljudi in občanov.

V. Splošni ljudski odpor in družbeno samozaščita

Organizacijske, politične in druge priprave na SLO (vzgoja, usposabljanje, spodbujanje k delovanju) so usklajene z ustavo, zakonom, statutom občine in s tem statutom. Osnovne naloge SLO v miru in v vojnem času so določene s členi 60 do 61.

Naloge civilne zaščite so v organiziranosti zaščite ljudi in premoženja v primerih naravnih katastrof in vojne ter ob drugih nesrečah, kakor tudi v preventivni dejavnosti, da se odvrnejo naravne in druge hude nesreče. Civilno zaščito vodi štab (gl. čl. 62 do 63).

Družbeno samozaščito izvajajo prebivalci tako, da se povezujejo z državnimi organi (čl. 64 do 67) in z vsemi ostalimi činitelji, ki lahko tvorno sodelujejo.

VI. Viri sredstev za materialno poslovanje KS

Za zadovoljevanje neposrednih potreb v KS so predvideni naslednji viri: samoprisevki, del dohodka OZD, del sredstev iz družbenega plana občine in programov SIS na komunalnem, socialnem in drugih področjih, del davkov in taks, pobranih na območju KS ter sredstva lastne dejavnosti, darila, zapuščine in podobno.

VII. Spremembe statuta KS

Če se pokaže potreba, lahko svet KS ali drugi organi KS, družbenopolitične organizacije ter občani predlagajo postopek za spremembo določil statuta KS.

O predlogu dokončno odloča zbor delovnih ljudi in občanov. Ta zbor sprejme tudi dopolnjeno oziroma spremenjeno besedilo statuta KS.

VIII. Prehodne in končne določbe

Statut prične veljati, ko ga sprejme zbor delovnih ljudi in občanov, predtem pa mora biti izpeljana javna razprava v SZDL po postopku, ki je določen v občinskem statutu.

Vsakemu prebivalcu iz območja KS je vpogled v statut na voljo v delovnih organizacijah, v tajništvo KS, pri organizacijah SZDL, ZB in drugih družbenih in društvenih organizacijah.

Spremenjene cene za družbeno prehrano

Pristojni samoupravni organi naše organizacije združenega dela so spričo podražitve živil in storitev sklenili zvišati ceno družbeni prehrani takole:

Kategorija upravičencev	Zajtrk din	Kosilo din	Večerja din	Skupaj din
1. Delavci OZD Zdravilišče	8	12	9	29
2. Otroci delavcev pod št. 1 do 10 let starosti (1/2 obroka)	4	8	6	18
3. Menza II	5	15	12	32
4. Diet. prehrana za člane zdrav. kolekt.	—	15	12	27
5. Zunanji abonenti	6	18	14	38

Topla malica za ostale (zunanje) abonente stane 12 din. Za delavce zdravilišča stane topla malica 8 din. Od tega plača koristnik 2,50 dinarja, ostalo razliko pa je potrebno knjižiti v breme materialnih stroškov.

Lastnost abonenta, navedeno po št. 5, dobe tiste osebe, ki niso zaposlene pri zdravilišču, vendar pa stalno prebivajo ali pa imajo stalno delovno mesto na območju Rogaške Slatine. Koristiti pa morajo vsaj 15 glavnih obrokov v enem mesecu.

Za vrednost prejetih abonentskih blokov pa morajo položiti akontacijo.

Za vse velja vsak teden po en brezmesni dan.

SČ

Komparativni pregled realizacije mineralne vode članic združenja v letu 1974 v odnosu na leto 1973

Zap. št.	Članica	Leto		Razlika +	Izvršitev %
		1973	1974		
1.	Radenska	198.697.000	189.682.580	- 9.014.420	95,46
2.	Knjaz Miloš	122.011.000	119.567.708	- 2.443.292	97,99
3.	Rogaška	32.102.000	40.013.482	+ 7.911.482	124,64
4.	Vrnjci	21.799.000	25.371.421	+ 3.572.421	116,38
5.	Jamnički kis.	9.077.000	17.914.623	+ 8.837.623	197,35
6.	Milan Toplica	17.870.000	15.733.035	- 2.136.965	88,04
7.	Palanački kis.	16.334.000	12.073.907	- 4.260.093	73,91
8.	Sarajevski kis.	11.873.000	12.010.349	+ 137.349	101,15
9.	Pelisterka	12.950.000	10.874.000	- 2.076.000	83,96
10.	Terme Lipik	4.758.000	7.710.305	+ 2.952.305	162,04
11.	Pelagonija	6.429.000	5.543.705	- 885.295	86,21
12.	Skopljanka	4.663.000	3.592.143	- 1.070.857	77,03
13.	Minakva	2.735.000	3.420.000	+ 685.000	125,04
14.	Križevci	268.000	986.950	+ 718.950	367,91
Skupaj:		461.566.000	464.494.208	+ 2.928.208	100,63

Podatki so povzeti iz Biltena št. 3, ki ga izdaja Poslovno združenje mineralnih vod Jugoslavije, Beograd.

Kaj je Rogaška Slatina pridobila v zadnjih tridesetih letih?

Z zavistjo gledamo na obalo Jadranskega morja, kjer rastejo razkošni hoteli kakor gobe po dežju. To nas je prizadelo tembolj, ker smo še pred nekaj leti mnogokrat slišali očitke: »Kaj pa ste sploh naredili za razvoj Rogaške Slatine! Saj nimate ničesar, kar bi se dalo primerjati z gradnjami ob morju ali v mestih, celo zdravilišče Radenci vas je že davno prekosilo!«

Res je, še pred 10 leti tujec ni mogel videti ničesar otpljivega. In vendar se je ogromno delalo in ustvarilo tako v

iz centralne toplotarne in danes ni hotela, kjer teh instalacij ne bi bilo. Tudi zdraviliška dvorana je ogrevana iz centralne toplotarne. Pred vojno je še prevladovalo mnenje, da bi ogrevanje dvorane škodilo štukaturi iz gipsa in velikim oljnatim slikam; toda v dosedanjih praksi se to ni pokazalo.

Zelo pereča zadeva je bilo pomanjkanje pitne vode in vode za umivanje. Gostje so dobivali vodo v vrčih, v vsaki sobi so bile sklede (lavorji) za umivanje. Da o straniščih, od koder se je širil smrad po vsem

rov dajali samo 11 do 12 tisoč litrov vode dnevno. Šele z energičnim posegom v globine najbližjega terena je dobila Rogaška Slatina tolikšne količine mineralne vode, da je lahko mislila na izgradnjo nove terapije, ki s svojimi uspehi privlačuje vedno več gostov v naše lepo zdravilišče.

Ta dotok vedno večjega in vedno zahtevnejšega števila gostov je nadalje ustvaril nujno zahtevo po novih sodobnih namestitvenih možnostih v središču zdravilišča.

Navedenim komponentam se imamo zahvaliti, da stoji danes ob vrelih hotel z imenom DONAT, ki dopolnjuje pojem Rogaške Slatine vzporedno s priznано mineralno vodo DONAT.

Zunanji videz in bogata notranja oprema novega hotela postavlja Rogaško Slatino na nivo katerekoli super zgradbe za namene tujskega prometa, predvsem pa zdravstvenega turizma.

Spomnimo se primitivnega načina zajemanja in podajanja čaš mineralne vode v bivših paviljonih (danes stoji samo še TEMPEL). Gostje so se morali nastavljeni v dolgih repih, da so prišli do svoje količine mineralne vode. Izpostavljeni so bili raznim vremenskim razmeram. Od leta 1967 dalje pa je pitje vode osredotočeno v svetli in zračni pivnici, in to ob vsakem vremenu. Tu je ob pitju vode nekaj center sestankov, kjer se na nemoten način kramlja in zabavlja (saj je tudi zabavljanje neke vrste rekreacija).

Naši umetniki razstavljajo tukaj svoja dela, tu se vršijo manjši koncerti in predavanja.

V načrtu izgradnje hotela DONAT je tudi pokrita povezava tega hotela s terapijo, tako da bo gost lahko pri vsakem vremenu po suhem hodil

iz hotela Styria skozi parterne prostore zdraviliškega doma in hotela DONAT v terapijo in v pivnico. Pri slabem vremenu je to zelo važno. V parku, ki ga zdravilišče samo oskrbuje, so opločene promenadne poti, ki vse vodijo do terapije oziroma do mineralnih vrelic.

Za rekreacijo je važno tudi gibanje v prosti naravi. Zgrajeni so športni objekti: mini-golf, tenis igrišče; na razpolago je namizni tenis, balinišče, rusko kegljišče, otroško igrišče, trim steza ipd.

Vzporedno s pridobitvami zdravilišča je treba omeniti dejavnost krajevne skupnosti, ki so za zdravilišče kot turistični kraj še posebnega pomena. Sem štejemo asfaltiranje cest in promenadnih poti v bližnjo okolico. Žal pa te promenadne poti služijo kot dirkališče avtomobilov in motornih koles. Krajevna skupnost je mnogo pridobila z izgradnjo nove šole in otroškega vrtca.

Posebej je treba poudariti izgradnjo sodobnega zdravstvenega doma in izgradnjo bencinske črpalke, oboje v bližini hotela Sonce.

Preobširno bi bilo opisovati posamezne objekte s podrobno navedbo vseh sodobnih instalacij in obnov. Večji in manjši posegi so se v zadnjih letih izvršili v 17 objektih, na novo zgrajen je hotel DONAT in restavracija Pošta. Za zdraviliške delavce so bili zgrajeni stanovanjski bloki.

S ponosom in zadovoljstvom lahko pokažemo na opravljeno delo po osvoboditvi naše domovine in z veseljem gledamo bodočemu razvoju zdravilišča naproti.

Ob proslavi tridesetletnice osvoboditve Jugoslavije lahko z vedrim srcem odgovorjamo na vprašanje: »Kaj pa ste

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nekdanja pivnica za vrelce styria (fotografija je iz leta 1935)

zdravilišču samem kakor tudi v širšem območju krajevne skupnosti.

Ozrmo se nekoliko nazaj!

Prve dni meseca maja 1945 je okupator v paničnem begu zapustil Rogaško Slatino. Ostali so opustošeni hoteli, izropane ali uničene so bile zaloge v skladiščih. Nova zdraviliška uprava se je znašla pred izredno težavno nalogo, kako usposobiti razdejane zgradbe, da bodo zopet služile svojemu namenu. Po komisijskih ogledih in večkratnih konferencah se je slednjič našla pot za sanacijo težkih problemov, nastalih pred in med okupacijo. Zdraviliški objekti so bili zgrajeni delno v prejšnjem stoletju, delno pa kmalu po letu 1900. Kar ni bilo po naravi dotrajano, je bilo po okupaciji opustošeno.

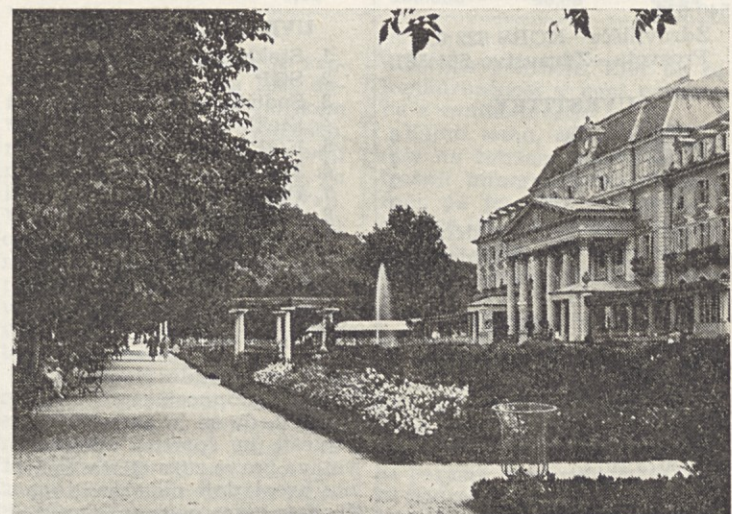
Po letu 1950 je zdravilišče pričelo s sistematično preureditvijo in postopno modernizacijo. Sliši se komaj verjetno, da sta bila tik pred drugo svetovno vojno le dva hotela v zdravilišču, ki sta imela centralno gretje v vseh prostorih ter hladno in toplo vodo v sobah. Zato tudi uvedba zimske sezone ni bila uvedljiva.

Od leta 1950 dalje pa je hotel za hotelom dobil ogrevanje

hotelu, sploh ne govorimo. Vse te nevednosti so danes le še spomini in moramo se čuditi, da so gostje vendar radi prihajali v Rogaško Slatino in se sprijaznili z grobimi nepravilnostmi. Danes ni nobene sobe brez tekoče vode in ni hotela brez angleškega WC. Vse našete hibe se nam danes dozdevajo nemogoče. Toda tisti, ki že 30 let in več delajo v zdravilišču, se s pomilovanjem spominjajo teh neugodnosti.

Danes je vode na pretek. Napeljana je ne samo v zdraviliške objekte, pač pa tudi v vse privatne hiše, ki so bile zgrajene po vojni v soseščini zdravilišča. In teh ni malo. Celo v daljnje okoliške vasi segajo cevovodi z odlično pitno vodo iz doline Belega potoka onstran Pečice. Od leta do leta se širi ta blagodejni dar narave in tehnike. Ni pa še dolgo tega, da so hoteli v poletnih mesecih ostajali v nočnih urah brez vode in smo morali s porabo vode v splošnem štediti.

Kaj pa mineralna voda? To je bil problem, ki je zadajal vsem zdraviliškim upravam hude glavobole skozi dolga desetletja. Saj vemo, da so vrelici TEMPEL, STYRIA in DONAT pred zajetjem novih izvi-

Zdraviliški park leta 1938

Naši zadovoljili

KEGLJANJE

Končan je spomladanski del tekmovanj v kegljanju. To je eno od najbolj množičnih tekmovanj v naši občini. Sodelovalo je 15 moških in 8 ženskih ekip. Doseženi rezultati so dobri in celo vsako leto boljši. Uspeh je še večji glede na stanje kegljišča, ki je že zelo slabo. Nujno bi bilo treba kegljišče generalno popraviti.

Tekmovanja smo se udeležili z moškima in ženskima ekipama. S spomladansko uvrstitvijo smo zadovoljni, kljub temu da bi lahko nekatere ekipe zasedle boljša mesta na tabeli. Upamo, da bo jesenski del za naše tekmovalce uspešnejši.

Rezultati tekmovanja v kegljanju, odigrani po 15. 2. 1975.

I. LIGA — MOŠKI:

Zdravilišče—KORS 2222:2009, Jelša—Steklarna BK 2055:2132, SGP—SOB 2226:1883, Steklarna—SGP 2249:2221, Zdravilišče—SOB 2294:360, Jelša—KORS 2014:2048, KORS—Steklarna BK 2103:2152, SOB—Jelša 2118:2065, SGP—Zdravilišče 2319:2230.

UVRSTITEV:

1. Steklarna BK	10
2. SGP	8
3. Zdravilišče	6
4. KORS	4
5. SOB	2
6. Jelša	0

V spomladanskem delu nismo imeli konstantne ekipe v I. ligi. Večkrat smo skušali z različnimi menjavami doseči boljše rezultate, a končni cilj je bil, da čim večje število kvalitetnih igralcev tekmuje v I. ligi.

Posebno priznanje zasluži Jani Dolc, ki je na vseh tekmah dosegel lepe rezultate.

I. LIGA — ŽENSKE:

KORS—Prosveta 588:585, Zdravstvo—Zdravilišče 540:615, Zdravilišče—KORS 622:0, Prosveta—Zdravstvo 561:587.

UVRSTITEV:

1. Zdravilišče	6
2. KORS	4
3. Zdravstvo	2
4. Prosveta	0

Največ kegljev je podrla Vida Čeher, ki je izboljšala lanskoletni rekord za ženske.

II. LIGA — MOŠKI:

Steklarska šola—Prosveta 1933:1925, Prosveta—Mizarstvo 1795:1860, Zdravilišče II—Steklarska šola 2073:2072.

UVRSTITEV:

1. Zdravilišče	6
2. Mizarstvo	4

3. Steklarska šola	2
4. Prosveta	0

II. LIGA — ŽENSKE:

Zdravilišče II—SOB 601:473, Steklarna—Steklarska šola 551:412.

UVRSTITEV:

1. Steklarna	4
2. Zdravilišče	4
3. Občina	2
4. Steklarska šola	2
V II. ženski ligi je najboljša posameznica tov. Olga Zgajner.	

III. LIGA — MOŠKI

UVRSTITEV:

1. Steklarna BK II	8
2. Pekarna	4
3. Stanovanjsko podjetje	4
4. SOB	2
5. Zdravstvo	0

ŠAH

V nedeljo, 6. 4. 1975, je bilo šahovsko tekmovanje v restavraciji Sonce. Sodelovali smo z žensko in moško ekipo. Ženske so se plasirale na drugo mesto, moški pa na 5 mesto. Po končanem tekmovanju moštev je bil odigran še turnir posameznikov z naslednjo uvrstitvijo:

1. Đurkovič	9
2. Jovčič	7,5
3. Tišma	6
4. Kresnik	4
5. Korošec	4
6. Plemenitaš	4
7. Murko	3,5
8. Marš	3
9. Plevnik	3
10. Čakš	1

NAMIZNI TENIS

Tekmovanje za ženske je bilo 11. 4. 1975 v Osnovni šoli Šmarje pri Jelšah. Naše tekmovalke so zasedle 3. mesto. Moški so igrali v telovadnici Rogaške Slatine 12. 4. 1975 in zasedli 8. mesto.

UVRSTITEV ŽENSK:

1. Metka Kozje
2. Prosveta
3. Zdravilišče

UVRSTITEV MOŠKIH:

1. Steklarna
2. SGP
3. Sodišče
4. Steklarska šola
5. KORS
6. Metka
7. Prosveta
8. Zdravilišče

Z rezultati smo lahko zadovoljni, posebej še zato, ker smo sodelovali v dveh disciplinah z ženskima ekipama, kar v lanskem letu nismo (namizni tenis in šah). Prepričani smo, da bodo tudi ostale članice naše delovne skupnosti prišle do zaključka, da se je potrebno rekreirati in športno udeleževati za barve zdravilišča. Šport nas krepi, daje nam novih moči, daje nam nova poznanstva in nas zbližuje.

BLAGOJE PAĐAN

Hopla, oprostite!

Pred kratkim me je kar sredi parka ustavila znanka Jera.

»Kaj si ti v službi?« se je začudila in pogledala mojo delovno haljo.

»Da, pri zdravilišču,« sem ji rekla.

»Res? Potem pa ravno prav. Ti bom nekaj povedala: »Veš, zadnjič sem bila pri zdravniku. Zelo dolgo sem čakala in ker sem bila še tešča, sem šla v enega izmed vaših lokalov.«

»Katerega pa?« sem bila radovedna.

»Tega ti ne povem. Saj je vseeno. Veš, skoraj prazno je bilo. Samo pri meni mizi je sedelo nekaj veselih fantov, med njimi pa natakarica. Šla sem mimo njih in sedla k znanki, ki je že čakala na postrežbo. Ne bom ti pravila, kaj vse sva se pogovorili, preden je prišla natakarica in dokaj vljudno vprašala: »Želite, prosim?«

»Sendvič in čaj z limono,« sva odgovorili obe hkrati.

»Bi morda malo ruma?« naju je še vprašala.

»Hvala,« sem se ji nasmehnila v odgovor.

»Vam smem primesti cigarete?« je bila še bolj postrežljiva.

»Saj ne kadiva! Vsakdo bi se lahko smejal stari-ma ženskama, če bi imele cigarete v ustih,« je bila skoraj malce huda moja znanka.

»Pa — vžigalice imate?«

je zopet silila v naju natakarica.

Bilo nama je dovolj in nejevoljni sva se obrnili stran, ne da bi ji odgovorili. In zopet je preteklo precej časa, preden sva dobili naročeno. Toda bili sva razočarani: čaj je bil komaj topel, polit po krožniku in limone skoraj zelene.

Hitro sva pojedli, še precej časa čakali na račun, potem pa odšli s sklepom, da ni bilo kaj posebnega. — »In kaj praviš ti na to?« me je vprašala.

Le kaj naj bi rekla? Nekaj časa sem molčala, potem sem rekla:

»Saj ni bilo nič hudega. Lepo obnašanje res ni bilo, a kaj moreš. Smo pač gostje odvisni od postrežbe.«

Kar razhudila se je, češ, da zagovarjam svoje sodelavce in da tisto le ni bilo prav.

Da bi lahko imeli vljudnejše natakarje, ki bi hitreje postregli in se ne norčevali iz starejših žensk, da bi se dostojneje obnašali — in še marsikaj mi je tisti dan povedala moja znanka. A ostalo bo prišlo na vrsto prihodnjič.

Danes bi še samo moji znanki rada rekla namesto tiste natakarice: »Hopla, oprostite!« In pridite še kdaj v naš lokal. Drugič bo prav gotovo bolje!

Š. J.

Kaj je Rogaška Slatina pridobila v zadnjih 30 letih?

(Nadaljevanje s 7. strani)

sploh storili za Rogaško Slatino?«

Za uspešen plasma vseh novih količin mineralne vode na zunanjem in notranjem trgu je bilo nujno potrebno zgraditi sodobno polnilnico mineralne vode in prostega CO₂. Ta zgradba stoji ob cesti iz Rogaške Slatine v Rogatec. V njej so v letu 1974 napolnili prek 40 milijonov steklenic mineralne vode in 1.400.000 kg CO₂. Za primerjavo je treba navesti, da so v letu 1938 prodali komaj

2.031.765 steklenic vode, prostega CO₂ pa sploh niso mogli zajemati.

IVAN GORŠIČ

VRELCI — interno glasilo delovne skupnosti zdravilišča Rogaška Slatina. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 750 izvodov in ga dobijo vsi člani delovne skupnosti brezplačno. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Stane Čujež. Tisk in klišej: ČGP Mariborski tisk.